

Förslag från Va-beredskapsutredningen

Hanna Dufva, tidigare utredningssekreterare
VAK 2025-03-13

Uppdraget

Åtgärder för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster.

Stärka förmågan att leverera vattentjänster, även i händelse av kris, höjd beredskap och då ytterst krig samt utifrån de nya förutsättningarna som följer av ett förändrat klimat.

- Väl fungerande regelverk och grundläggande struktur
- Förutsättningar för nödvändiga investeringar
- Åtgärder som stärker beredskapen

Utmaningar

- Kommunerna har väldigt olika förutsättningar att klara sitt uppdrag
- Finansieringsregelverket är inte ändamålsenligt och det finns ett stort underfinansierat investeringsbehov
- Ett nytt säkerhetsläge, accelererande klimatförändringar och nya miljögifter ställer stora krav på åtgärder
- Kompetensförsörjningen är svår i hela landet och särskilt för små kommuner
- Statens styrning är svag och kommunerna upplever att det är otydligt vilka planeringsförutsättningar som gäller

Utredningens förslagsområden

5. Förstärkt beredskap

6. Klimatanpassning

7. Försörjningsberedskap

8. Stärkt arbete på nationell nivå

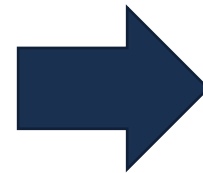
9. Stimulera kommunal samverkan

11. Främja god va-ekonomi

12. Tillräckligt avgiftsuttag

13. Ett nationellt va-investeringsprogram

Utredningens förslagsområden

**robusta
vattentjänster**

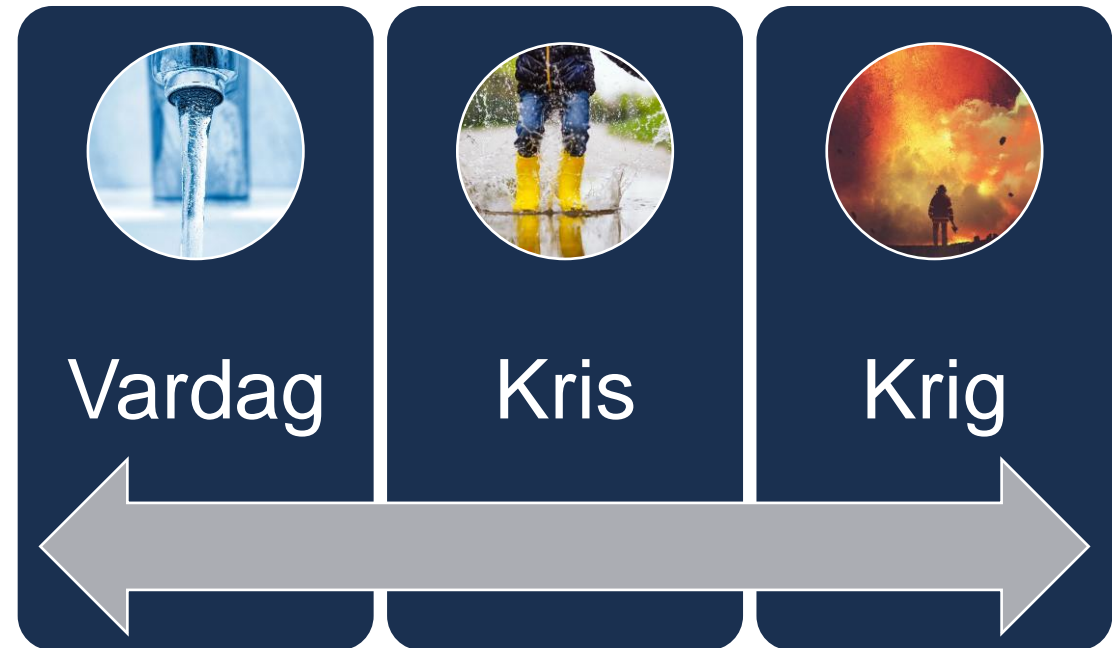
Nya lagkrav gentemot kommunerna

- Reservkapacitet
- Beredskapsplanering
- Utökad planering med hänsyn till klimatförändringar
- Prioritering av allmänna angelägna intressen

Exempel på beredskapsplanering

- Prioritering av leveranser
- Ersättningstjänster
- Säkerställande av kritiska varor
- Reservvatten
- Övning och utbildning
- Klimatanpassning

Prioriteringskravet

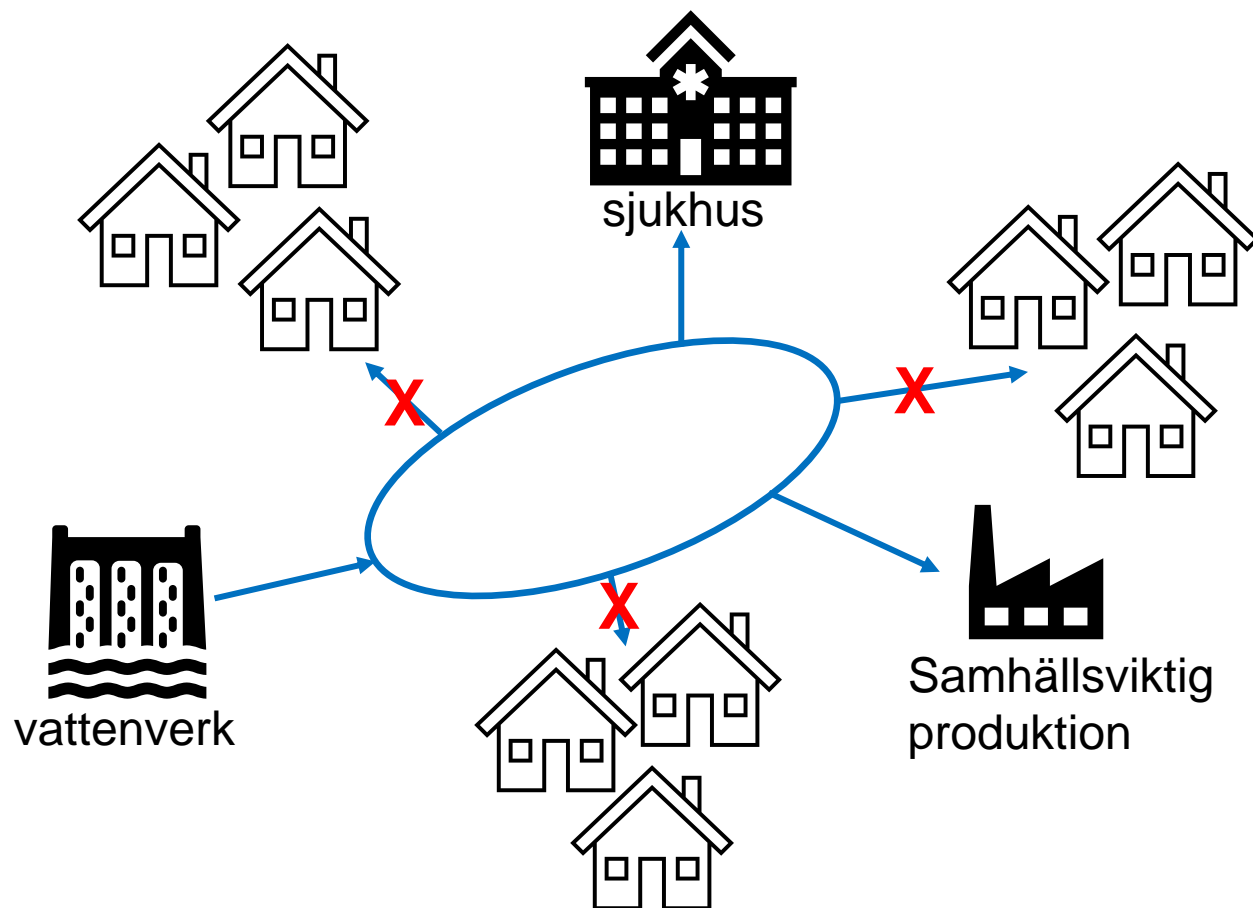
Under fredstida krissituationer och höjd beredskap ska de allmänna va-anläggningarna drivas så att angelägna allmänna intressen prioriteras

De allmänna va-anläggningarna levererar:

- Allmänna vattentjänster (normal hushållsanvändning)
- Vatten och avlopp för att tillgodose *andra allmänna intressen* som exempelvis det vatten och den avloppshantering som behövs för sjukvård, brandförsvar och viss industriell verksamhet

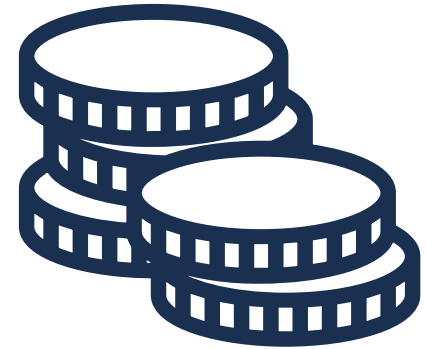
 De i situationen mest angelägna allmänna intressena ska prioriteras – oavsett om de omfattas av allmänna vattentjänster eller övriga leveranser

Prioritering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap – ett exempel

Nya lagkrav gentemot kommunerna

- Investeringsplan
- Skärpta redovisningskrav
- Utjämning av överskott
- Nya fonderingsregler

Nationellt VA-investeringsprogram

- 1 miljard till kommunerna årligen
- Beredskaps- och klimatanpassningsåtgärder
- Statlig medfinansiering genom riktade statsbidrag
- Ansökningsförfarande med kriterier

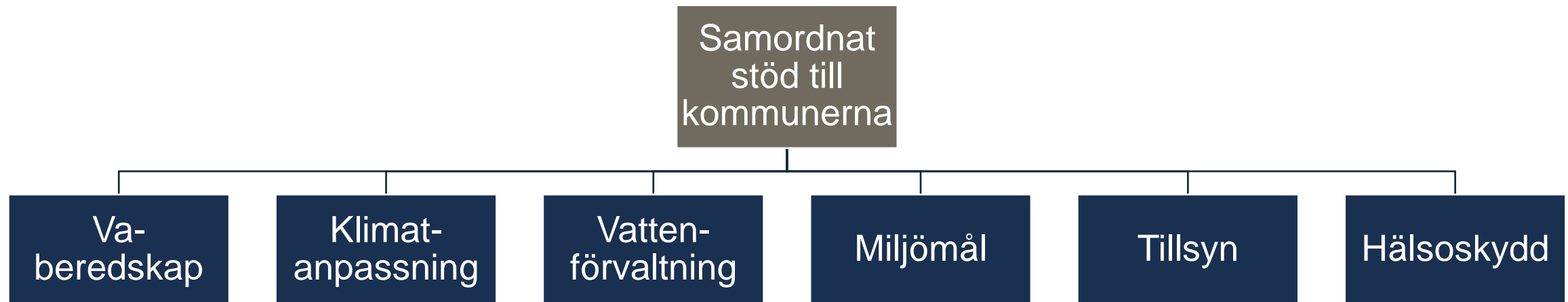
Mål- och resultatstyrning

- Nationell målsättning och uppföljning av vattentjänster
 - Miljömålssystemet
 - Beredskapssystemet
- Nationell strategi för hushållning med vattenresurser
- Samordning inom Regeringskansliet

Nytt etappmål för en god VA-infrastruktur

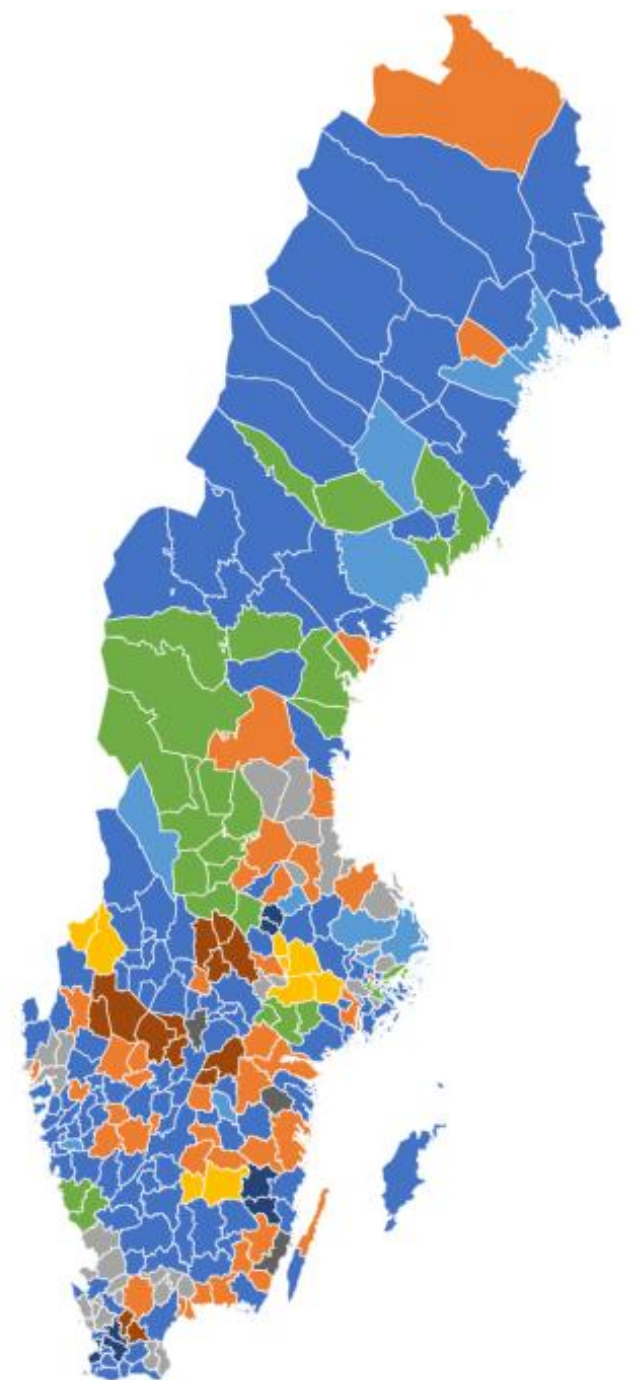
- Alla kommuner har senast år 2030 genomfört en kartläggning och tagit fram en planering för förnyelse och klimatanpassning av den allmänna va-anläggningen samt påbörjat genomförandet av åtgärder.
- Den samlade nationella förnyelsetakten för va-ledningar ska öka årligen tills den har nått minst 1 procent år 2040.

Samordning av länsstyrelsens uppgifter

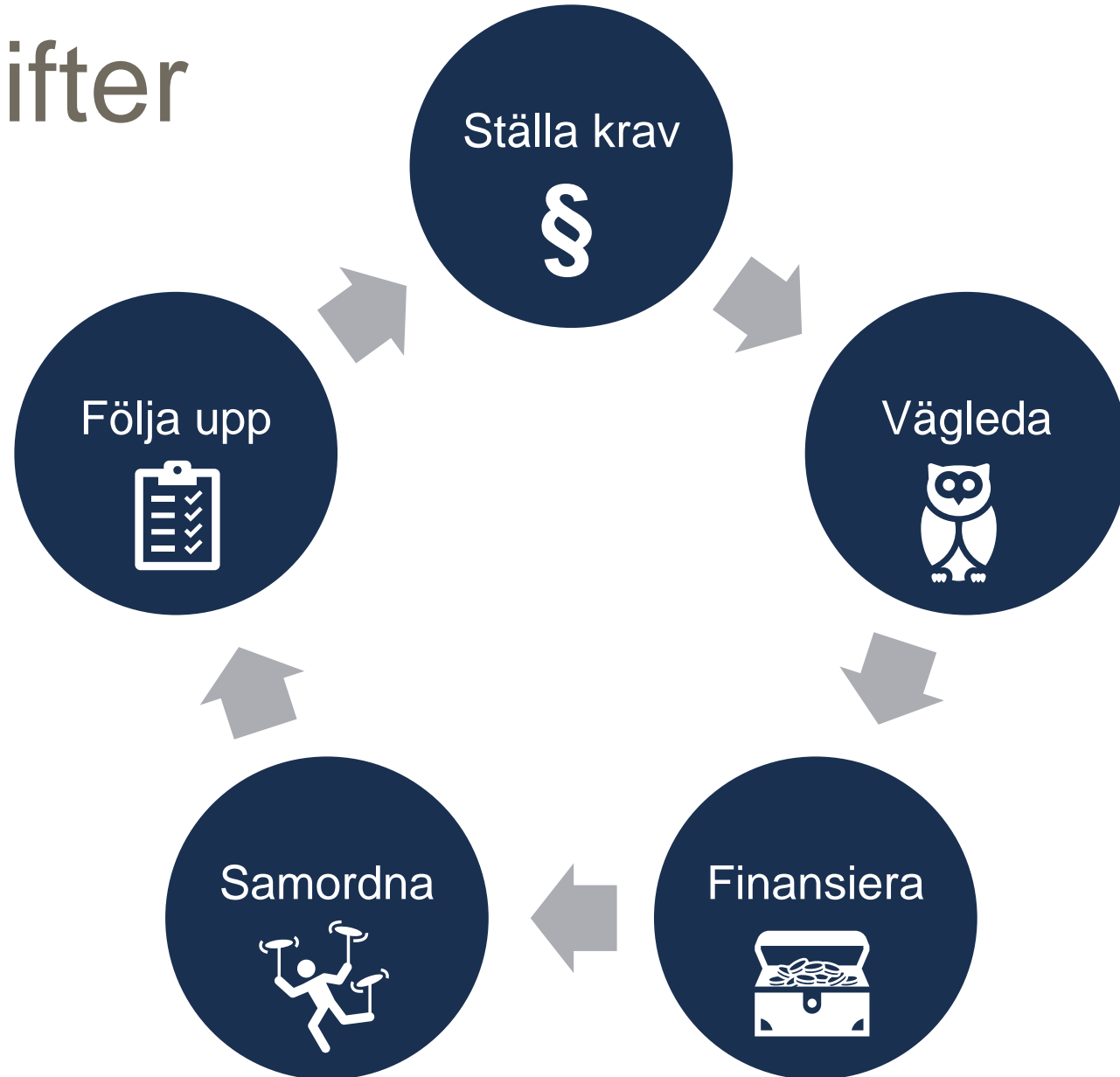

Kommunal samverkan

- Samverkanskrav i vattentjänstlagen
- Nationell insats och ekonomiskt stöd för att utreda samverkansmöjligheter
- Ekonomiskt stöd för genomförande av nya samverkansorganisationer

Statens uppgifter

Tack!